

# Brainstormen over intelligente lichtregelsystemen

*Intellicht heeft zijn start niet gemist. In onze vorige editie las u over de start van het tweejarig project rond intelligente lichtregelsystemen. Een geanimeerde brainstormsessie eind 2018 was één van de eerste wapenfeiten. Ervaringsdeskundigen van verschillende studiebureaus wisselden ervaringen, ideeën, aandachtspunten en toekomstvisies uit.*

**Tekst** Tom Rampelbergh **Beeld** Intellicht

Het project Intellicht draait op volle toeren. Intellicht is een samenwerking tussen Volta, WTCB (Labo Licht) en het Laboratorium voor Lichttechnologie van KU Leuven. De aanvrager

van het gesubsidieerde VLAIO VIS-iv project is vzw Groen Licht Vlaanderen. De initiatiefnemers merken een positieve buzz rond lichtregeling 'in het veld', maar zien ook nog een

aantal moeilijkheden en uitdagingen. "Intellicht kwam er als antwoord op de vraag naar – zeg maar de noodzaak aan – meer duidelijkheid inzake installatie, integratie, inregeling



De deelnemers aan de eerste brainstormsessie in de schoot van het project Intellicht.

en opvolging van intelligente lichtregeling", horen we. Tal van initiatieven worden de komende periode genomen om te interageren met de doelgroep van elektro-installateurs. De kennis rond intelligente lichtregelsystemen zal worden gebundeld en via verschillende kanalen verspreid. Met een brainstormsessie werd de aftrap gegeven voor de andere doelgroep van het project (die van studiebureaus): een interessante discussie in de gebouwen van KU Leuven, Technologicampus Gent. Een verslag.

## Wat zijn nu intelligente lichtregelsystemen?

Een makkelijke maar tegelijk ook een moeilijke vraag om de sessie te starten. Er is wel meteen een consensus aan tafel, maar dan wel eentje die zegt dat er geen pasklaar antwoord is op deze vraag. Wat voor persoon A intelligent is, bijvoorbeeld het toepassen van allerlei sensoren, is voor persoon B de evidentie zelve en wordt daarom niet als 'intelligent' gecatalogeerd. Bij eindklanten zal het antwoord op deze vraag steeds anders zijn en dat was eveneens zo bij onze gesprekspartners.

Energieverbruik en de controle erover blijken de grootste drijfveren te zijn wanneer intelligente lichtregelsystemen ter sprake komen. "De energienormen die moeten behaald worden, doen bouwheren over intelligente lichtregelsystemen nadenken", klinkt het aan tafel. "De EPB-eisen worden steeds strenger." Naast het energieverbruik zijn er uiteraard ook andere motivaties om voor een intelligent lichtregelsysteem te kiezen. Denk maar aan het visueel comfort, de flexibiliteit en de veiligheid, en ook het gebruiks- en installatiegemak

*"Een intelligent lichtregelsysteem is pas echt nuttig wanneer de gebruikers weten wat het systeem allemaal kan én hoe ze ermee moeten omgaan."*



Simon Vansteenlandt, Boydens Engineering: "In het belang van de huidige klimaatdoelstellingen is er nood aan intelligente lichtregelsystemen."

van deze oplossingen. De implementatie van intelligente lichtregelsystemen is geen onmogelijke opdracht, meer en meer plug-and-play-systemen zijn beschikbaar. We hebben het hier voornamelijk over intelligente lichtregelsystemen, maar de intelligentie gaat verder dan licht

en verlichting alleen. De technologie laat immers toe een systeem te koppelen aan, of zelfs te integreren in, een gebouwbeheersysteem. Zo wil men verschillende functionaliteiten aan elkaar koppelen. Schijnt de zon te fel buiten, dan zou de zonwering automatisch naar beneden moeten gaan. Meteen zou ook de verlichting aangepast moeten worden zodat het niet te donker wordt in een ruimte. Maar hoe gebeuren al de gesprekken tussen bouwheren, eindklanten en gebruikers? Wat wil de eindklant en wat wil hij niet?

## Nazorg

Intelligent is voor iedereen anders, daar is iedereen het over eens. Maar moet het systeem geconnecteerd zijn om over een intelligent systeem te praten?

Een systeem kan nog zo intelligent, geconnecteerd of geautomatiseerd zijn, de gebruikers van een gebouw dienen wel te weten hoe het systeem werkt en hoe ermee te interageren. Daar blijkt het schoentje nog te wringen. "Een uitgebreide technische uitleg is niet meteen nodig", horen we aan tafel. "Wat het systeem doet en kan doen, dat is een must. ►



Tom Van Oost, Ingenium: "Leer de mensen werken met een intelligent lichtregelsysteem! Anders gaat het intelligente eraan verloren."





Jean-Claude Vanderzwalmen, VMA: "Een grote struikelblok blijft de interoperabiliteit. Hoe laat je het systeem van fabrikant A vlot samenwerken met dat van fabrikant B?"

Neem nu een kantoorgebouw. Het is toch te gek voor woorden dat de mensen die er dag in dag uit werken geen benul hebben wat de mogelijkheden zijn? Werknemers willen weten wat zo'n intelligent systeem kan en hoe ze er mee aan de slag moeten gaan. Hier zijn een degelijke opleiding en begeleiding na de opleveringen zeker aan de orde."

Eens een installatie geplaatst en in gebruik genomen is, zit het werk er dus nog niet op. "Nazorg is essentieel", aldus de specialisten. "Een systeem dat niet helemaal werkt zoals

het hoort, of dat zelfs helemaal niet werkt, heeft vaak niets te maken met het falen van de technologie. Een incorrecte installatie en inregeling liggen vaak aan de oorzaak van het probleem. "Als gebruikers min of meer weten hoe het systeem zou moeten werken en bij wie ze terecht kunnen als er zich toch probleempjes moesten voordoen, zouden installaties veel performanter kunnen werken en gebruikt worden", klinkt het.

De mening van de gesprekspartners aan tafel loopt gelijk wat betreft de nazorg. Het gaat verder dan enkel de planning van een degelijke opleiding en de opvolging van het gebruik van het systeem. Iedereen aan tafel beaamt dat een akkoord vooraf wat betreft de budgettering van het hele traject een winst situatie is voor alle betrokkenen. Eindklanten, voorschrijvers en installateurs hebben hier allemaal baat bij.

### Interoperabiliteit

Vandaag zijn er zo veel systemen dat je soms door de bomen het bos niet meer ziet. Maar als binnen een aantal jaren een onderhoud nodig is, zullen de nodige vervangstukken en updates moeten beschikbaar zijn, zonder dat de volledige installatie vernieuwd moet worden. Om alle opties naar de toekomst toe open te houden, is het volgens de specialisten aan tafel belangrijk om voor een open systeem te kiezen. Standaarden spelen hierin een belangrijke rol. Wanneer we over draadloze communicatie bij verlichting spreken, horen we vooral Zigbee en Bluetooth vaak terugkomen. Bij bedrading is en blijft het DALI-protocol vooralsnog incontournable. Op zich zijn aan elk systeem wel voor- en nadelen verbonden, maar de interoperabiliteit is en blijft een heet hangijzer. Eén ding is zeker: welk systeem ook wordt gekozen (DALI, Zigbee, Bluetooth,...), een eindklant

heeft hier meestal weinig boodschap aan. Een eindklant wil dat zijn verlichting en de bijbehorende automatisatie werkt. Niet alleen gisteren, maar ook vandaag en morgen.



Moderator Catherine Lootens, Laboratorium voor Lichttechnologie, KU Leuven.

### Intelligent

De brainstormsessie is slechts één van de vele initiatieven die gedurende de looptijd van het project genomen worden om kennis en ervaringen over intelligente lichtregeling te verspreiden. Een ander recent voorbeeld betreft een opleiding 'Basics lichtregelsystemen' die midden februari gegeven werd binnen de lopende cursus 'Specialisatie verlichtingstechnologie' van KU Leuven (Laboratorium voor Lichttechnologie). Tijdens deze open les op maat van installateurs en studie bureaus namen de collega's van WTCB (Labo Licht) de aanwezigen op sleeptouw doorheen de wonderde wereld van de intelligente lichtregelsystemen. ●



### Zij namen deel aan deze brainstormsessie:

Catherine Lootens, Groen Licht Vlaanderen vzw + KU Leuven (moderator)  
 Ruben Delvaeye, WTCB (moderator)  
 Jean-Claude Vanderzwalmen, VMA  
 Sara Lutin, EEG  
 Jasper Meynen, Ingenium  
 Tom Van Oost, Ingenium  
 Johan Sap, Istema  
 David Debast, Boydens Engineering  
 Simon Vansteenlandt, Boydens Engineering  
 Marc Thewis, WeThink  
 Ingrid Van Steenberghe, ODID  
 Cédric Genbrugge, Encon



Cédric Genbrugge, Encon: "Een lichtregelsysteem is pas intelligent wanneer het geconnecteerd is. Meten is immers weten."